

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevien sopimusten ja niiden eräiden määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sädeettäväksi laki Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevien sopimusten ja niiden eräiden määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta.

Euroopan Unionin tuomioistuin antoi maaliskuussa 2018 tuomion (C-284/16), jossa todettiin Euroopan Unionin jäsenvaltioiden kesken tehtyjen kahdenvälisen sijoitussuojasopimusten välityslausekkeet unionin oikeuden vastaisiksi. Tuomion seurauksena EU-jäsenvaltiot julistivat aikomuksensa päättää jäsenvaltioiden väliset kahdenväliset sijoitussuojasopimukset. Suomi on toteuttanut sopimusten päättämisen kahdenvälisesti kunkin sopimusosapuolen kanssa noottienvaihdolla tehdyillä sopimuksilla, jotka ovat jo tulleet voimaan.

Noottienvaihdolla tehtyjen päättämssopimusten voimaansaattamisasetuksilla valtioneuvosto on jo kumonnut asetukset edellä mainittujen valtioiden kanssa tehtyjen sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä annettujen lakien voimaantulosta. Romanian ja Slovakian osalta asetukset sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta kumoutuu tällä lailla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	5
2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
3 Voimaantulo	5
LAKIEHDOTUS	6
Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevien sopimusten ja niiden eräiden määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta	6

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Investointisuojaosopimusten tarkoituksena on sijoitusten edistäminen ja tehtyjen sijoitusten suojaaminen. Sopimuspuolet muun muassa myöntävät alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen ja jatkuvan suojan. Sopimuksessa tarkoitettuja sijoituksia ei voi pakkolunastaa tai kansallistaa muuten kuin syrjimättömyyden pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä, asianmukaista korvausta vastaan. Mahdollisten riitaisuusien varalta sopimuksessa on määräykset tuomioistuinmenettelystä ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä.

Sopimuspuolten ollessa EU-jäsenvaltioita kyse on EU:n sisällä pitkälti EU:n perusvapauksien käyttämisestä. Näin ollen sijoituksia suojataan EU-oikeuden kautta ja jäsenvaltioiden tulee varmistaa tuomioistuintensa antama unionin oikeuden mukainen tehokas oikeussuoja.

Suomella on ollut investointisuojaosopimukset seuraavien EU-maiden kanssa: Bulgaria (SopS 49 ja 50/1999), Kroatia (SopS 91 ja 92/2002), Latvia (SopS 4 ja 5/1993), Liettua (SopS 118 ja 119/1992), Puola (SopS 27 ja 28/1998), Romania (SopS 120 ja 121/1992), Slovakia (SopS 72 ja 73/1991 ja 37/1996), Slovenia (SopS 36 ja 37/2000), Tshekin tasavalta (SopS 72 ja 73/1991 ja 34/1994), Unkari (SopS 19 ja 20/1989) ja Viro (SopS 103 ja 104/1992).

Euroopan Unionin tuomioistuin antoi niin kutsutun Achmea-tuomion (C-284/16) 6 maaliskuuta 2018. Kyseessä oli Saksan liittovaltion ylimmän tuomioistuimen tekemä ennakkoratkaisupyyntö, jossa ratkaistavana oli kysymys siitä, onko Alankomaiden ja Slovakian välillä sovellettavana, ennen toisen sopimusvaltion unioniin liittymistä tehtyyn kahdenväliseen investointisuojaosopimukseen sisältyvä välityslauseke Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) vastainen, kun otetaan huomioon, että välityslauseketta sovellettaisiin vasta unioniin liittymisen jälkeen. Tuomioistuimen mukaan SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä Alankomaiden ja Slovakian välillä tehtyyn investointisuojaosopimukseen sisältyvän välityslausekkeen kaltaiselle määräykselle, jonka mukaan jommankumman jäsenvaltion sijoittaja voi toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua jäsenvaltiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän jäsenvaltion on hyväksyttävä.

Tuomion seurauksena EU-jäsenvaltiot antoivat 15.1 ja 16.1.2019 julistukset EU-tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanosta ja investointisuojusta EU:ssa, ja vahvistivat aikomuksensa päättää jäsenvaltioiden keskinäiset kahdenväliset investointisuojaosopimukset. Julistusten osalta toimitettiin eduskuntaan E-kirje (E 68/2018 vp) ja jatkokirje (EJ 34/2018 vp).

Kaikkien EU:n jäsenvaltioiden välisten investointisuojaosopimusten päättäminen pyrittiin tekemään yhteisellä jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella, mutta yhteisymmärrykseen kaikkien jäsenvaltioiden kesken ei päästy. Julistusten mahdollistaessa myös kahdenvälisistä irtisanomisista sopimisen, valtioneuvosto katsoi, että Suomen tulisi sopia sopimusten päättämisestä kahdenvälisesti.

Sopimusten päättäminen sovittiin tehtäväksi kunkin sopimusosapuolen kanssa noottien vaihdolla tehtävällä sopimuksella. Noottienvaihdon sisällöstä sovittiin sopimusosapuolten välillä. Sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimusten katsotaan kuitenkin sisällöltään kuuluvan edellä selostetuista syistä EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.

Koska sopimukset kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, niiden irtisanomisesta sopimisesta päätti valtioneuvosto PL 93 §:n 2 momentin perusteella. Eduskunnan kanta sopimusten päättämiseen on hankittu PL 96 §:n mukaisella U-kirjelmällä U 3/2020 vp. Eduskunta yhtyi valtioneuvoston U-kirjelmässä esittämään kantaan. Valtioneuvosto myönsi noottienvaihtovaltuudet 11.6.2020, 23.7.2020 ja 6.5.2021 sovittujen noottienvaihtojen osalta.

Suomi on päättänyt kaikki EU-maiden kanssa voimassaolleet kahdenväliset sijoitussuojasopimuksensa kunkin sopimusosapuolen kanssa noottien vaihdolla tehdyllä sopimuksella. Samalla sovittiin päättyväksi myös ne sopimusmääräykset, jotka jatkaisivat sopimusmääräysten voimassaoloa suhteessa jo tehtyihin investointeihin tietyn määräajan sopimusten irtisanomisen jälkeen. Valtioneuvosto on noottienvaihtoilla tehtyjen sopimusten voimaansaattamisasetuksilla kumonnut asetukset sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta¹. Romanian² ja Slovakian³ osalta asetukset sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta kumoutuu tällä lailla.

Eduskunnalle annetaan nyt esitys laiksi, jolla kumottaisiin päätettyjen sijoitussuojasopimusten voimaansaattamislait 464/1999 (Laki Bulgarian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 852/2002 (Laki Kroatian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 61/1993 (Laki Latvian kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 1378/1992 (Laki Liettuan kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 158/1998 (Laki Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 1380/1992 (Laki Romanian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 484/2000 (Laki Slovenian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 1238/1991 (Laki Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä), 392/1989 (Laki Unkarin kanssa tehdyn sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä) ja 1011/1992 (Laki Viron kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä) kumoamisesta.

1

Bulgaria: Valtioneuvoston asetus 46/2022, Säädk 474/2022, voimaantulo 3.7.2022
Kroatia: Valtioneuvoston asetus 77/2021, Säädk 1066/2021, voimaantulo 12.12.2021
Latvia: Valtioneuvoston asetus 64/2021, Säädk 841/2021, voimaantulo 8.10.2021
Liettua: Valtioneuvoston asetus 58/2021, Säädk 775/2021, voimaantulo 26.8.2021
Puola: Valtioneuvoston asetus 45/2022, Säädk 473/2022, voimaantulo 11.8.2022
Slovenia: Valtioneuvoston asetus 66/2021, Säädk 871/2021, voimaantulo 22.10.2021
Tshekin tasavalta: Valtioneuvoston asetus 34/2022, Säädk 364/2022, voimaantulo 1.6.2022
Unkari: Valtioneuvoston asetus 29/2021, Säädk 334/2021, voimaantulo 22.4.2021
Viro: Valtioneuvoston asetus 61/2021, Säädk 823/2021, voimaantulo 18.9.2021

² Romania: Valtioneuvoston asetus 93/2020, Säädk 706/2020, voimaantulo 1.11.2020

³ Slovakia: Valtioneuvoston asetus 98/2020, Säädk 755/2020, voimaantulo 1.12.2020

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä. Oikeusministeriöllä ei ollut erityistä huomautettavaa hallituksen esitykseen.

2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksen mukaan Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevien sopimusten ja niiden eräiden määräysten voimaansaattamisesta annetut lait 464/1999, 852/2002, 61/1993, 1378/1992, 158/1998, 1380/1992, 484/2000, 1238/1991, 392/1989 ja 1011/1992 kumottaisiin.

Suomi on päättänyt kaikki EU-maiden kanssa voimassaolleet kahdenväliset sijoitussuojasopimuksensa kunkin sopimusosapuolen kanssa noottien vaihdolla tehdyllä sopimuksella. Kyseessä olevat noottien vaihdolla tehdyt sopimukset ovat tulleet voimaan, siten kuin niissä on sovittu. Näin ollen sijoitussuojasopimusten voimaansaattamislakien kumoamisella ei ole enää käytännön vaikutuksia.

Sopimuspuolten ollessa EU-jäsenvaltioita kyse on EU:n sisällä pitkälti EU:n perusvapauksien käyttämisestä. Näin ollen sijoituksia suojataan jatkossa EU-oikeuden kautta, ja jäsenvaltioiden tulee varmistaa tuomioistuintensa antama unionin oikeuden mukainen tehokas oikeussuoja.

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan keväällä 2024.

Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjä sijoitussuojasopimuksia koskevat irtisanomiset ovat astuneet voimaan. Valtioneuvoston asetukset sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta on kumottu valtioneuvoston asetuksilla 46/2022 (3.7.2022), 77/2021 (12.12.2021), 64/2021 (8.10.2021), 58/2021 (26.8.2021), 45/2022 (11.8.2022), 66/2021 (22.10.2021), 34/2022 (1.6.2022), 29/2021 (22.4.2021) ja 61/2021 (18.9.2021). Romanian (93/2020, 1.11.2020) ja Slovakian (98/2020, 1.12.2020) osalta asetukset sijoitussuojasopimusten voimaansaattamisesta ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta kumoutuu tällä lailla.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Bulgarian, Kroatian, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tshekin tasavallan, Unkarin ja Viron kanssa tehtyjen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevien sopimusten ja niiden eräiden määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Bulgarian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (464/1999);
- 2) Kroatian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (852/2002);
- 3) Latvian kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (61/1993);
- 4) Liettuan kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (1378/1992);
- 5) Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (158/1998);
- 6) Romanian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (1380/1992);
- 7) Slovenian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (484/2000);
- 8) Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (1238/1991);
- 9) Unkarin kanssa tehdyn sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (392/1989);
- 10) Viron kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (1011/1992)

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28.9.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio